

מסורת הש"ס

א) גני ע"י מנגו וז
גומא ומדי כמשמעו יון וז
מקדוניה, ב) כמובן י;
א) סוטה ל: (ע"ש ל"ג
תנא וכו' ע"י, ד) ז"ל
א"ל, ה) ז"ל א"ל, ו) גני
ע"י כ' סליק רבי אבהו
אמר וכו', ז) ז"ל א"ל,
ח) ונסתדרין ל: (ט) ז"ל
רבה, י) ומשמות פ"ג
מ"ו, כ) גמ"ל למה:
מוק, ט) נכרסת ל:;
ט) (דברים טו),

שבעת ימים פרק ראשון יומא

עין משפט
נר מצוה

בז א מ"י פ"ו מהלכות
ס"ח והכלה אכלה א'
והכלה י'
בז ב מ"י שם הל' ט'
טע"י י"ד כ"י רפו
טע"י י':

העיר הגדולה אלא העיר הגדולה:
חוץ מלשכת פרהרד"ן שבה היתה
דירה. ואם תאמר ליחשוב נמי
לשכת בית אבן שבה היתה לירה
לכהן השורף את הפרה י"ל לא תשיב
אלא לשכות שצמקש * שנויות
צקודש אבל לשכת בית אבן צהר
הצית הוא ח"י כיון ללא הוא בכל
שמה אלא אחת לכמה שנים לא
תשיב לירה: ובי תימא מדרבנן,
וא"ת מ"מ אחתי תיקשי לעיל נמי גבי
לשכת פרהרד"ן ליגזרו מהאי טעמא
ומאי אינטיקין לפרושי טעמא משום
שלא יאמרו כהן גדול תבוס צבית
האסורים י"ל דלמאי דס"ד השמא
לשכת פרהרד"ן נמי מחייב ר' יהודה
מהאי טעמא ולא מטעמא דלא יאמרו
כי"ג תבוס אכל תימא לה מאי
קאמר וכי תימא מדרבנן מכל מקום
תיקשי אחתי דרבנן אדרבנן מ"מ
דהכל פטרי אפילו מדרבנן ועליל
מחייבי אפי' מדאורייתא וי"ל דרבנן
אדרבנן לא קשה דאשתי סוכה דלירת
עראי היא דצלק יכול להיות שהוא יוצא
ממנה כוונה אם הוא מלעטר לא ירדו
גשמים וכונה רבות אכל לשכת
פרהרד"ן שהיה צמכה וקביעו מחייבי:
דילמא

הגהות הב"ח
א) גבי בית סתמא לא
איכרי. כעין זה חולץ קלט
ע"כ וכו' תוס' ד"ה איני
יודע וכו' וי"ל אדרבה
משום דמינה סליק. ע"י
פשוטת הלכות מ"א סימן
מ: ד"ה חוץ מן שבנויות
בקדש. ע"י לעיל ט ע"כ
תוס' ד"ה דלי:

הגהות הגר"א
א) גבי גרממא. י"ל
גרממא (ועמ"ש בא"ר
רפ"ב דנע"ש: [ב] שם
דכ"ג אחר) מ"א וכן
מקור רש"י:

מוסף רש"י
זה סליק. שם עיר
(כמובן י'). מיימין
שבאחים. גזיר צנה,
כמו שד הימין מצוה
מן המשמש (סוטה ד:).
השמש את הארץ
כשחיותה. שמקום רגליו
ממקום חלק מרוב כבודו
וע"כ כן גומא וכשמת,
ולאן שש לא פורש לנו
מאי דמי לשמות. ונראה
לשון עמודי שש, שהם
כבדים ומקום מעמדם
יכר (שם). תלמים.
מלס המהמה שפעלה
העבר וממקום גלגל
שמעניקין החמה
מרום גובה
קומתן דומה לאלו זוארס
וקב ועומק נקב שבה המהמה
יזאה צו (שם). לכן
יתנם עד עת יולדה
ילדה. היינו ע' מהשם,
דממרגמין כקן יתמסין
ענין לילתה למילד,
וכמו (מכ"ה ה) ועמד
ורעו בעוה' וכו' ויש
כי עתה יגדל, וממרגמין
וימובין מבני גלותהוון
(סוהרד"ן ח:). על בני
ישראל. היינו כל העולם
ששראל שפורה צו (שם).

אעפ"י שיהא אלהים יפת. שזכו פרסיים לזנות בית שני אין
שניה שורה אלא צמקש ראשון שבה שלמה שבה ממועו של שס:
סקיסטן גווייהא וסקיסטן צרייהא. אסכתה וסכתמא קאי ששמן שיה
והס מחוץ מוקף הרים והחילוה מקפת את הפנימית ורחוקה פנימית
חוץ * מן היקף חילוה לכל כד מאה
פרסי והיקף החילוה אלפא פרסי:
מן הארץ היא יאל. שלא להיות
בעגת דור הפלגה: ושם אחימן וגו'.
אידי דרריש שמהתא נקט נמי להאי:
שמשם את הארץ כשחיותה.
כפסיעותיו: ושני. לשון השמא
והשכר (אי"ה ג) והש"ן אחד לצדו
שורש צביתה. תלמים. כשורות
המתרשה: דבר אחר לא גרסינן:
מעניקין את הארץ דומה שלאלו
נוקב ועולה צלחון הרקיע: אמר
ר' יהושע בן לוי אמר רבי גרסינן:
והשכר (אי"ה ג) והש"ן אחד לצדו
שורש צביתה. תלמים. כשורות
המתרשה: דבר אחר לא גרסינן:
מעניקין את הארץ דומה שלאלו
נוקב ועולה צלחון הרקיע: אמר
ר' יהושע בן לוי אמר רבי גרסינן:
אמרה קמיה ההוא מרבנן. להא
אתקפתה דרבה בר עולא: נפלו
כשדיים ביד פרסיים. בלשאר (א) צד
דקיש המדי וכרש הפרכי חתנו:
והלא כמה לשונות היו שס. לשומרי
הבית: גמיה סיסה. לקמיה ע"כ מפרש
גזירה שמה יאמרו כהן גדול צבית
האסורים הוא חבוס: אינו ציט.
וגבי מוזה צענין ציט חבוס: רבי
יהודה מחייב. לענין מעשר דקיימא
ל"ט אין הטבל מתחייב מעשר מלאכול
ממנו א"לית עראי עד שיראה פני הבית
שנאמר * צבתי הקודש ש"ס הצית:
צנינו. אם פתחה לתרש ש"ס צה צה צה:
דירות חוסרת על (צני) כולם אם לא
עריצה עמהן: וצמוזה. ואע"ג דאינה
עשויה לימות החמה ולימות הגשמים:
אלא

תורה אור השלם

- 1. בני יפת גבר ומגוג
הקדי' וזון וזבל ויפוך
ותקיס: בראשית י ב
2. ובני ביש כבא חזקיה
וסבגה ורעמה וסבבא
ובני רעמה שבא דודן.
בראשית י ז
3. ותדי רעמה ראשית
ממלכתו בגל ארץ
ואבד ובלגה בארץ
שענה.
בראשית י ג
4. מן הארץ ההוא יצא
אשר ויבן את נינהו ואת
רחבת עיר ואת כלה.
בראשית י א
5. ואת רסן בין נינהו
ובין כלה הוא העיר
הגדולה. בראשית י ב
6. וקם וינה ויחל אל
נינהו כדבר יי וינהו
היתה עיר גדולה
לאלהים מהלך שלוש
ימים:
7. וינעלו בגבגב וקבא עד
חרון וקם אחימן ששי
ותלמי ילידי הענק
וחרון שבע שנים
בבנתה לפני צען
מצרים: כמדיבר י"ב כב
8. לכן שמעו עצת יי
אשר ינעץ אל אדם
ומחשבותיו אשר חשב
אל ישיב ויחן אם לא
יקחום צעירי הצאן אם
לא ישים עליהם נזים:
יחמיהו מט כ
9. האלו אשר ראית
בעל הקרנים מלך מדי
הוא:
10. והצפיר השעיר
מלך זון והקורן הגדולה
אשר בין עניו הוא
המלך הראשון:
11. לכן יתנם עד עת
ילדה ילדה ויהי אבדו פמי
ישובן על בני ישראל:
מכ"ה ה
12. והפית בית החרץ
על בית הקרן ואבדו פמי
השן וקפו בתים רבים
נאם: עמוס ט טו

אף על גב דיפת אלהים ליפת אין השכינה
שורה אלא באהלי שם ופרסאי מנא לן
דמיפת קאתו דכתיב בני יפת גומר ומגוג
ומדי ויון ותובל ומשך ותירס גומר זה וא גרממאי
מגוג זו קנדיא * מדי זו מקדוניה יון כמשמעו
תובל זה בית אונייקי משך זו מוסיא תירס
פליגי בה ר' סימאי ורבנן ואמרי לה רבי
סימון ורבנן חד אמר זו בית תרייקי וחד
אמר זו פרס תני רב יוסף תירס זו פרס
סבתה ורעמה וסבתא תני רב יוסף סקיסטן
גוייתא וסקיסטן ברייתא בין הרא לחדא מאה
פרסי והיקפה אלפא פרסי ותהי ראשית
ממלכתו בכל וארך ואכד וכלנה בכל
כמשמעו ארך זה אורכות ואכד זה בשכר
כלנה זה גופר ינפי * מן הארץ היא יצא
אשור * תני רב יוסף אשור זה סילק * ויבן
את נינהו ואת רחובות עיר ואת כלה נינהו
כמשמעו רחובות עיר זו פרת דמישן כלה
זו פרת דבורסיף * ואת רסן בין נינהו ובין
כלה היא העיר הגדולה רסן זה אקטיספון
היא העיר הגדולה איני יודע אם נינהו
העיר הגדולה אם רסן העיר הגדולה כשהוא
אומר * ונינהו היתה עיר גדולה לאלהים
מהלך שלשת ימים הוא אומר נינהו היא
העיר הגדולה * ושם אחימן ששי ותלמי
ילידי הענק * תנא אחימן מיומן שבאחים ששי
תלמי שמשם את הארץ תלמים תלמים * [א] דבר אחר אחימן בנה ענת
אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שנאמר * לכן שמעו עצת ה' אשר ינעץ * (על) אדם ומחשבותיו
אשר חשב * (על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן אם לא ישים עליהם נזים (הוא)
רבה בר עולא מאי משמע דהאי צעירי הצאן פרס הוא דכתיב * (ו) האלו אשר ראית בעל הקרנים (הוא)
מלכי מדי ופרס ואימא יון דכתיב * והצפיר השעיר מלך יון * כי סליק רב חביבא בר סורמקי אמרה
קמיה דההוא מרבנן אמר ליה מאן דלא ידע פרושי קראי מותיב תיובתא לרבי מאי צעירי הצאן
זוטרא דאחודי דתני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה
ברבי אלעאי עתידה רומי שתפול ביד פרס קל וחומר ומה מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו
כשדיים נפלו כשדיים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים והחריבוהו רומיים אינו רב בניו
רומיים ביד פרסיים אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב חנא ורב אמי לרב בניו
ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איכא דאמרי אמר * (ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא
תניא נמי הכי עתידה פרס שתפול ביד רומי דסתרי בי כנישתא ועוד גזירת מלך הוא שיפלו בונין
תשעה חדשים שנאמר * לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובו על בני ישראל: ת"ר * כל הלשכות
שהיו במקדש לא היו להן מוזה חוץ מלשכת פרהרד"ן שהיה בה בית דירה לכהן גדול אמר ר' יהודה
והלא כמה לשכות היו במקדש שהיה להן בית דירה ולא היה להן מוזה אלא לשכת פרהרד"ן גזירה היתה
מ"ט דר' יהודה אמר * (רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית
איתיביה אביי והכתיב * (רבא) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית חורף ובית קיץ איקרי בית * סתמא לא
איקרי איתיביה אביי * סוכת החג בחג ר' יהודה מחייב וחכמים * פוטרין ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמוזהו
ובמעשר וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב ומוזהו איכא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן

רבינו חננאל

אין השכינה שורה אלא באהלי שם, ומקדש שני בנייה פרסאי דאתו מיפת דתני רב יוסף תירס זו פרס וכתיב בני יפת
גומר ומגוג וגו'. אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שני * לכן שמעו עצת ה' אשר ינעץ * (על) אדם ומחשבותיו
אשר חשב * (על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן. ופרסי הוא רומי ומדי כתיב בני יפת
גומר ומגוג כו' גרממאי מגוג זו נינהו. יון זו מקדוניה. תובל זו בית אונייקי. והאי דגרסינן בע"ז
גבינות בית אונייקי. ותירס זו פרס, ותני רב יוסף תירס זו פרס. מקדש ראשון בנאוהו ישראל שהם בני שם והחריבוהו
כשדים נפלו כשדים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים כו'. אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי תניא נמי כו',
דאמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתפשוט מלכות הרשעה ט' חדשים בכל העולם שאנמר לכן יתנם עד עת
ילדה ילדה ויתר אחיו ישובו. ת"ר כל הלשכות שהיו במקדש לא היה בהן מוזה חוץ מלשכת פרהרד"ן מפני שהיא בית
דירה לכהן גדול שבת ימים בשנה. א"ר יהודה וכו' אין שם בית דירה אלא זו בלבד כו'. ואוקמה רבה אליבא דר' יהודה
(לימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה (לימות החמה ולימות הגשמים) חייבת ושאינה בית דירה
פטורה שאנמר ותכבחה על מזווחות ביתן, ביתן סתם כתיב. ואע"ג דכתיב בית החורף ובית הקיץ, בית החורף ובית הקיץ
איקרי בית סתמא לא איקרי אלא עשוי לירות החמה וימות הגשמים. ומותיב אביי סוכת החג בחג ר' יהודה מחייב
וחכמים פוטרין. ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמוזהו במעשר. כלומר בית הוא דהא קי"ל אין חייב בעירוב אלא
בית וכן במוזהו. והפירות נמי אינן חייבין במעשר עד שיראו פני הבית. ואם תאמר מדרבנן חייב

א) לפעט צב"י יתא וגיטין דף ק' מביא ז' המוס' ד"ה ומני בשם רש"י וגם בנימי' שם ועינדוקין אקטיספון כ"ה אכל כב"י כ"ה ב' א'